

INTERFAOL TA'LIM METODLARIDAN TA'LIM JARAYONIDA FOYDALANISH

Abdullayeva Dilafruz Tursunboyevna

Xo'jaobod pedagogika kolleji maxsus fan o'qituvchisi

Annotatsiya: Ta'lim jarayoni vaqt o'tishi bilan texnologiyaning rivojlanishi, o'rganish va bilish bo'yicha yangi tadqiqotlar bilan sezilarli darajada rivojlandi. An'anaviy ma'ruzaga asoslangan o'qitish usullari talabalarni o'quv tajribasiga faol jalb qiladigan ko'proq interaktiv yondashuvlar bilan to'ldirilmoqda. Ushbu maqolada sinflarda interfaol ta'lim usullaridan tobora ko'proq foydalanish va ularning o'quvchilarning ta'lim natijalari uchun foydalari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: interaktiv metodlar, ta'lim jarayoni, ta'lim muhiti, fan va texnologiya, rivojlanish

Kirish: Oliy ta'limni modernizatsiya qilish va yangi ta'lim standartlariga o'tish bitiruvchilarning yuqori sifatli tayyorgarligini talab qiladi. Yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash qat'iy talablarga javob berishi kerak: yuqori darajadagi kasbiy mahorat, rivojlangan muloqot qobiliyatlari, o'z faoliyati natijalarini bashorat qilish qobiliyati va boshqalar kabi. Samarali o'qitish kompetentsiya, amaliyot bilan amalga oshiriladi va orientlashgan yondashuv, faol va interaktiv o'qitish usullari qo'llaniladi.

Hozirgi kunda talabalarni o'qitishda asosiy e'tibor mustaqil ishlarning roli, amaliyotni tashkil etish, bitiruvchilarning jismoniy tayyorgarligi, baholash vositalari fondi, inklyuziv

ta'lim, o'qituvchilar tarkibini sifatli tayyorlash, shuningdek faol va interfaol o'qitish usullariga qaratilgan.

Faol va interaktiv usullar ma'lumot almashish, fikr-mulohazalarni qabul qilish, yuzaga keladigan muammolarni birgalikda hal qilish, ta'limiy vaziyatlarni simulyatsiya qilish, o'z xatti harakatlari va boshqa ishtirokchilarning harakatlarini baholash, muammoli masalalarni hal qilishda ishbilarmonlik hamkorligining haqiqiy muhitiga sho'ng'ish imkonini beradi. O'qituvchi va talabalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning turli usullari mavjud: kooperativ ta'lim usullari, guruh muhokamalari, munozaralar, biznes simulyatsiya o'yinlari, vaziyatni tahlil qilish, loyiha usuli, ijtimoiy-psixologik trening, moderatsiya, kompyuter simulyatsiyasi va boshqalar. Interfaol usullar tufayli talabalar kasbiy kompetentsiyalarni shakllantiradilar, analitik fikrlashni rivojlantiradilar, bilim kuchlarini safarbar qiladilar, yangi bilimlarga qiziqish uyg'onadi va shaxsning ijodkorligi ochiladi.

Aqliy faoliyatni rivojlantirish, talabalarning o'ziga ishonish va ijodkorligini rivojlantirish muammosi fanning dolzarb muammolaridan biri bo'lib kelgan va shunday bo'lib qolmoqda. Shaxsning faoliyat va muloqotga tayyorligi va qobiliyati sifatida kompetentsiyalarni shakllantirishga ta'limning zamonaviy yo'nalishi talaba nafaqat intellektual va kognitiv faoliyatni, balki shaxsiy ijtimoiy mavqeini, uning individualligini ham namoyon qilishi mumkin bo'lgan pedagogik va psixologik sharoitlarni yaratishni nazarda tutadi.

Ko'pincha ko'rib chiqilayotgan faollashtirish talabalar ishi ustidan nazoratni kuchaytirish yoki texnik o'quv qo'llanmalari, kompyuter axborot texnologiyalari va aqlning zaxira imkoniyatlari yordamida bir xil ma'lumotlarni uzatish va o'zlashtirishni kuchaytirishga urinishlar bilan kamayadi. O'quv jarayonida talabalarning bilim faolligi darajasiga qarab passiv, faol va interaktiv ta'limni ajratib ko'rsatish mumkin. Passiv o'rganishda, talaba o'quv faoliyatining ob'ekti sifatida ishlaydi: u o'qituvchi yoki boshqa bilim manbai tomonidan unga berilgan materialni o'rganishi va ko'paytirishi kerak.

Bu odatda ma'ruza paytida sodir bo'ladigan-monolog, adabiyot o'qish yoki namoyish. Bunday holda, talabalar, qoida tariqasida, bir-biri bilan hamkorlik qilmaydilar va hech qanday muammoli, qidiruv vazifalarini bajarmaydilar. Faol va interfaol ta'limda talaba ko'proq darajada o'quv faoliyatining sub'ektiga aylanadi, o'qituvchi va pedagogik jarayonning boshqa ishtirokchilari bilan muloqotga kirishadi va ijodiy, izlanish va muammoli vazifalarni bajarib, bilim faoliyatida faol ishtirok etadi. Talabalarning bir-biri bilan o'zaro ta'siri juft va guruhlarda vazifalarni bajarishda amalga oshiriladi.

Interfaol ta'limning mohiyati shundan iboratki, "talaba-axborot-kommunikatsiya texnologiyalari" shaklidagi suhbat talabalar tomonidan mustaqil ravishda yoki o'qituvchi rahbarligida bilim, ko'nikma va malakalarni egallashni anglatadi.

O'qituvchi interfaol ta'lim, mustaqillik, o'zini o'zi boshqarish, samarali muloqot, tengdoshlari bilan ishlash, ularning g'oyalarini tinglash va tushunish, mustaqil, ijodiy, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish, muqobil g'oyalarni targ'ib qilish orqali o'quvchilarning qobiliyatlarini rivojlantiradi. Erkin ifoda etish, o'z nuqtai nazarini himoya qilish, muammoning yechimini topishga harakat qilish va yengish qobiliyati qiyin vaziyatlar bilan bog'liqdir.

Eng muhimi, interfaol ta'limdan foydalangan holda o'qituvchi ma'lum bir ta'lim maqsadiga erishish uchun talabalarga yo'naltirilgan birgalikdagi sa'y-harakatlarni tashkil etish, yo'naltirish, boshqarish, nazorat qilish va tahlil qilish orqali ob'ektiv baholash imkoniyatiga ega bo'ladi. O'quv jarayoni interfaol ta'limga asoslanganligi, birinchi qarashda, bu juda sodda, hatto "bolalar o'yini" degan taassurot qoldiradi."

Hozirgi kunda o'qitish usullarini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlaridan biri interfaol o'qitish usullarini joriy etishdir. Interfaol usullardan foydalanish natijasida talabalar mustaqil fikrlash, tahlil qilish, xulosalar chiqarish, o'z fikrlarini bildirish, ovozli muloqot va munozara ko'nikmalarini rivojlantiradilar va rivojlantiradilar.

Shu munosabat bilan amerikalik psixolog va o'qituvchi B. Bloom kognitiv va hissiy sohalarda pedagogik maqsadlar taksonomiyasini yaratdi. Bu Blum taksonomiyasi deb ataladi. (Taksonomiya tasniflash va tizimlashtirish nazariyasi mavjudlikning murakkab tuzilgan sohalari). Unga ko'ra, tafakkurning rivojlanishi bilim, tushunish, qo'llash, tahlil qilish, umumlashtirish, baholash darajalarida sodir bo'ladi.

Odatda interfaol o'quv faoliyati quyidagi shakllarda tashkil etiladi:

- shaxsiy;
- juftlik;
- guruh;
- jamoaviy ish

Talabalar interaktiv ta'limdan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladilar:

- jamoaviy ish;
- tengdoshlari orasida o'z fikrlarini erkin ifoda etish, o'z bilimlarini hech qanday psixologik to'siqlarsiz namoyish etish;
- muammoni hal qilishda ijodiy yondashuv;
- guruh yoki jamoa bilan ma'naviy yaqinlikka erishish;
- ularning ichki salohiyati va qobiliyatlarini to'liq anglay olish;
- fikrlash, fikrlarni umumlashtirish, eng muhimlarini saralash;
- ularning faoliyatini nazorat qilish va mustaqil baholash;
- o'ziga ishonish;

- turli vaziyatlarda harakat qilish qobiliyatini o'zlashtirish va qiyin vaziyatlarni hal qilish Hozirgi vaqtda quyidagi eng mashhur texnologiyalar ta'limda interfaol ta'limni tashkil etishda foydalaniladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, interfaol ta'lim usullaridan tobora ko'proq foydalanish ushbu soha uchun ijobiy evolyutsiyani anglatadi. Passiv ma'ruzalar bilan taqqoslaganda, o'zaro ta'sirlar talabalarning faolligini oshiradi, bilimlarni saqlaydi va yuqori darajadagi fikrlash va hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shuningdek, ular o'qituvchilarga moslashtirilgan darslarni loyihalash uchun moslashuvchanlik va ijodkorlikni taklif etadi. Amalga oshirish ba'zi logistika qiyinchiliklarini keltirib chiqarsada, ularni yetarli tayyorgarlik va resurslar bilan yengib o'tish mumkin. O'quv dasturiga oqilona kiritilganda, interaktiv usullar talabalar va o'qituvchilar uchun ta'lim tajribasini oshirish uchun katta imkoniyatlarga ega. Ilm-fanni o'rganish bo'yicha tadqiqotlar rivojlanishda davom etar ekan, eng samarali amaliyotlar o'quvchilarni bilim yaratish jarayoniga faol jalb qiladigan amaliyotlar bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Argail, M., 2003. Baxt psixologiyasi. Sankt-Peterburg: Piter, 272-bet.
2. Bogdanova, S.V. va V.S. Bratchikova, 2011. Magistratura talabalarini tayyorlashda innovatsion o'qitish usullaridan kompleks foydalanish modelini amalga oshirish. Stavropol AIK axborotnomasi (Iqtisodiyot), 3(3): 59-63.
3. Valeeva, M.A., 2009. O'qitishning interfaol usullaridan foydalanish talabaning ijtimoiy kasbiy tajribasini shakllantirish sharti sifatida. Sibir pedagogika jurnali, 4: 88-98.
4. Gusakova, M.P., 2010. Psixologik maslahat: o'quv qo'llanma. Moskva: Eksmo, 288-bet.

5. Emelyanov, Yu.N., 1985. Faol ijtimoiy-psixologik trening. Moskva: Leningrad universiteti nashriyoti, 166-bet.
6. Eromasova, A.A., 2012. Yosh mutaxassislarni tayyorlash jarayonida madaniyatlararo o'zaro ta'sir: kollektiv monografiya. Realistik falsafa nuqtai nazaridan tarbiya muammolari. V.L.da. Obuxov (tahr.). Moskva: Gamma, bet: 122-123.